

ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК У ПОЛІЦІЇ

Лілянова Н.А.

здобувач вищої освіти біотехнологічного факультету

Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Діяльність поліції безпосередньо пов'язана з використанням різноманітних сил та засобів для досягнення поставлених перед поліцією завдань. Прийняття закону України «Про Національну поліцію» знаменувало новий етап у процесі функціонування усієї правоохоронної системи України. Діяльність поліції отримала новий зміст та принципи, але окрім цього, було дещо змінено порядок та правила застосування поліцією заходів примусу.

У рамках даної доповіді хотілося б зупинити свою увагу на порядку застосування спеціальних засобів, а саме службових собак, в діяльності поліцейських. Так, законом України «Про Національну поліцію» визначено, що спеціальні засоби, як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин. З даного поняття не стає зрозумілим, чи є службові собаки спеціальним засобом, адже собаку не можна вважати пристроєм, приладом або предметом. Навіть вказівка, що міститься у кінці визначення виокремлює тварин з числа спеціальних засобів: «...таких засобів та службових тварин». Хоча надалі, у ст. 45 закону України «Про Національну поліцію», при характеристиці правил застосування спеціальних засобів службові собаки стоять поряд із спеціальними засобами. Отож, враховуючи викладене, можна стверджувати, що службові тварини є

спеціальним засобом, але таким, що має спеціальний статус, хоча б тому, що використовувати його може лише поліцейський, який пройшов спеціальну підготовку – кінологічну підготовку. Але, враховуючи сучасний стан кадрового забезпечення, варто зазначити, що для застосування, для прикладу, підрозділами КОДР службової собаки під час виконання оперативних планів можливе лише у випадку, якщо працівник КОДР пройшов підготовчі курси за планом «Інспектор-кінолог». Крім того, залучення інспекторів-кінологів з кінологічних центрів до проведення спеціальних операцій забороняється. Отже, виходить так, що крім наведених в законі видів спеціальних засобів, їх можна ще класифікувати за критерієм необхідності особливих видів підготовки.

У межах доповіді хотілося б також звернути увагу на те, що вважати службових тварин, які використовуються поліцією для виконання поставлених перед нею завдань, на мою думку, не доцільно. Тварини не є річчю, тому визнавати їх спеціальним засобом не доречно. Більш правильно виділити в окрему статтю закону «Про Національну поліцію» підстави та правила застосування службових тварин в діяльності поліції.

Цю думку підтверджує і той факт, що, наразі, в Україні поліцейські мають право застосовувати службових собак під час:

- а) патрулювання;
- б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
- в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;
- г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського.

Але давайте звернемо увагу на зміст Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України, що затверджена наказом МВС України від 01.11.2016 № 1145, яка визначає наступні види службових собак: розшукових, патрульно-розшукових, вартових, конвойних та спеціальних (з пошуку вибухових речовин, вогнепальної зброї,

наркотичних засобів, трупів, для проведення одорологічної вибірки (собаки-детектори)), а також собак, спеціально підготовлених для використання у антитерористичних операціях. Тут постає питання: яким чином поліцейський-кінолог має право застосовувати, відповідно до вимог ст. 45 закону України «Про Національну поліцію», розшукових або вартових собак, адже з самого виду службових собак стає зрозумілим те, що виконання завдань, для яких підготовлена собака не можливе в рамках закону. Якщо звертатися до практики застосування службових собак, то вимоги статті 45 трактуються більш широко, тобто майже всі види службових собак здебільшого застосовується під приводом затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину.

Шляхом подолання такого непорозуміння є нормативне виділення з переліку спеціальних засобів службових тварин з метою більш детальної регламентації їх значення у забезпеченні виконання поставлених перед поліцією завдань.